

lisaa (Iyyasuus)-Kutaa 3

Description

Ragaalee Iisaan (aleyh salaam) itti buâ€™uu Agarsiisan

Akkuma kutaa darbe keessatti jennee yeroo Yahudonni isa ajjeesuf dhufan Iisaan (aleyh salaam) gara samii ol fuudhamee jira. Qiyaamaan yommuu kalooftu akka buâ€™uu ragaaleen shariâ€™aa ni agarsiisu. Buâ€™iinsi isaa kunis mallattoo Qiyaamaa taâ€™a. Mee ragaalee kanniin gabaabbinaan haa ilaallu:

Qurâ€™aana irraa Ragaalee Buâ€™iinsa isaa agarsiisan

Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

مَمَّا ضُرِبَ أَبْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمٌكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ⑤٧ وَقَالُواْ عَالِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ
 ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ⑤٨ إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ
 مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ⑤٩ وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلِيكًا فِي الْأَرْضِ
 ⑥٦ وَإِنَّهُ وَلَعِلمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَآتَيْعُونَ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ⑦

Yeroo ilmi Mariyam akka fakkeenyatti dhiyefamu yoosu ummanni kee sagalee olkaasanii isatti kolfan. Ni jedhanis, qiegooftolee keenya moo isatu (Iisaatu) caalaa? Isaan wal-bira qabuu kana siif hin dhiyeessine falmiif yoo taâ€™e malee. Garuu isaan ummata mormitoota. Iisaan gabricha Nuti isa irratti tola oollee fi ilmaan Israaâ€™iliif fakkeinya taasifne malee waan biraati miti. Osoo feene Malaaykota bakka keessan buâ€™an dachii keessa goonaa turre. Dhugumatti, Inni Qiyaamaaf mallattoo beekkamaadha, kanaafu ishii hin shakkinaa, Ana hordofaa. Kanatu karaa qajeladha. Sheyxanni [dhugaa hordofuu irraa] akka isin hin dhoorgine. Dhugumatti inni isiniif diina ifa bahaadha. â€ Suuratu Az-Zukhruuf 43:57-62

As keessatti, dinni Qiyaamaaf mallattoo beekkamaadha kan jedhu ilaachise hayyooni Qurâ€™aana ibsan, Qiyaamaan dura Iisaan samii irraa buâ€™uun mallattoo Qiyaamaati Jedhan[1]. Akkuma armaan gadiitti ilaallu hadiisonni sahiih taâ€™aniis ni jabeessu.

Ragaan biraa Iisaan samii irraa akka buâ€™uu agarsiisu aayah suuratu An-Nisaa keessatti argamtuudha.

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ

١٥٩

عَلَيْهِمْ شَهِيدًا

Abbooti kitaabaa irraa eenyullee hin jiru duâ€™a isaatiin dura kan isatti amanu yoo taâ€™e malee. Guyyaa Qiyaamaas isaan irratti ragaa taâ€™aâ€¢ Suuratu An-Nisaa 4:159

Hayyooni Qurâ€™aanaa ibsan baayâ€™een, maq-dhaalli â€¢duâ€™a isaatiin duraâ€¢ jedhu keessa jiru â€¢œÄ°isaaâ€¢akka agarsiisu dubbatan. Hiikni isaa kana taâ€™a: Abbooti kitaabaa (Yahuudaa fi Kiristaanaa) irraa eenyullee hin jiru duâ€™a Ä°isaatiin dura kan amanu yoo taâ€™e malee. Kunis kan taâ€™u Qiyaamaan yommuu dhiyaattudha. Akkuma hadiisa keessatti dhufe Ä°isaan yommuu gara dachii buâ€™u booyye ni ajjeesa, Masqala ni caccabsa, Islaama malee amanti biraa hin qeebalu. Kanaafu, yeroo kanatti Yahuuda fi Kiristaanoni Iisaan gabrichaa fi Ergamaa Rabbii akka taâ€™e ni amanu.

Sunnah irraa Ragaalee Iisaan buâ€™uu agarsiisan

Huzeeyfa ibn Useyd Al-Ghifaariyy akkana jechuun gabaase:

â€¢**Osoo nuti wal yaadachiisnu (waliin haasofnu) Ergamaan Rabbii (Salallahu aleih wassalam) nu arguun akkana jedhan, â€¢Maal wal yaadachistuu?â€¢ Sahaabonis ni jedhan, â€¢Waaâ€™ee Qiyaamaa haasofnaâ€¢ Innis ni jedhe, â€¢Hanga mallatoolee kudhan argitanitti malee Qiyaamaan hin dhaabbattu.â€¢ Ergasii akkana jechuun tarreesse: Aara (smoke), Dajjaal, bineensa lafaa baatu, Aduun dhiyaan bahuu, Iisaan ilmi Mariyam (nageenyi isarratti haa jiraatu) buâ€™uu, Yaâ€™juuj wa Maâ€™juuj, gara sadiin mucucaachu lafaa: tokkoffaan gara Bahaatin, lamaffaan gara Dhiyaatin, sadaffaan Galoo-galaana Arabaatin. Dhumi kanaa ibidda gara Yaman irra bahuun namoota gara iddo walitti qabamaatti oofudha.â€¢ [Sahih Muslim 2901](#)**

Abu Hureyraan akka gabaasetti: Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€¢Hanga ilmi Mariyam abbaa murtii haqaa taâ€™uun isin keessatti buâ€™utti malee Qiyaamaan hin dhaabbattu. Masqala ni caccabsa, booyye ni ajjeesa, Jiziyah ni balleessa. Hanga namni fudhatu dhabamutti qabeenyi garmalee baayâ€™ata.â€¢ [Sahih Al-Bukhaari 2476](#)

Jiziyah jechuun Motummaa Muslimaa keessatti namoota Muslima hin taane irraa gibira guurramuudha. Muslimoonni Zakaa yommuu kafalan, namoonni Muslima hin taane immoo Jiziyah kafalu. Iisaan (aleyh salaam) yommuu buâ€™u, Islaama malee amanti biraa waan hin fudhanneef Jiziyaaan ni dhabama. Garuu Islaama malee amanti biraa hin hayyamu jechuun namoota Islaama akka fudhatan ni dirqiisisa jechu miti. Kana irraa namoonni yommuu Iisaan buâ€™u, Iisaan gabrichaa fi Ergamaa Rabbii akka taâ€™ee ni beeku. Yaanni, â€¢Iisaan ilma gooftaa ykn gooftaadhaâ€¢ jedhu qalbii isaanii irraa ni haaqama. Dhugaa waan arganiif. Kanaafu, amanti haqaatti ni amanu. Akkuma Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala jedhe:

Abbooti kitaabaa irraa eenyullee hin jiru duâ€™a isaatiin dura kan isatti amanu yoo taâ€™e malee.â€¢ Suuratu An-Nisaa 4:159

Gaafii: Iisaan yommuu buâ€™u seera Nabii Muhammadin bulcha moo seera haarawa fidaa?

Deebiin isaa: Seerri (Shariâ€™aan) Nabi Muhammad (SAW) guutuu waan taâ€™eef Iisaan seeraa haarawa hin fidu. Guyyaa Arafaa Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala keeyyata suuratu Al-Maaâ€™ida keessatti argamtu buusun ni jedhe: â€œHarâ€™aa amanti keessan isiniif guute, qananii Kiyyas isin irratti guutee jira, Islaamas akka amantitti isiniif jaalladhe.â€• (Suuratu Al-Maaâ€™ida 5:3) Kanaafu, shariâ€™aan (seerri) Islaamaa guutuu waan taâ€™eef Nabii Iisaan (aleyh salaam) seeruma Nabii Muhammadin (SAW) ummata bulcha.

Waaâ€™ee Buâ€™iinsa Iisaa ilaachisee Kiristaanoni Maal jedhuu?

Kiristaanoni Iisaan ilma Gooftaati jedhanii amanu. Rabbiin kanarrraa qulqullaaâ€™e. Nuuf jedhe fannifame duâ€™e, ergasii gara samii ol fuudhame jedhanii amanu. Gara Yeroo dhumaatti ni buâ€™a jedhu. Waaâ€™ee Iisaa ilaachisee amanttin Kiristaanaa amanti Muslimaa irraa karaa baayâ€™een garagara taâ€™a:

Iisaan ilma Gooftaa akka taâ€™e Kiristaanoni ni amanu. Garuu kuni kijibaa (baaxila). Amantiin sirriin, Iisaan ilma namaati, gabricha fi Ergamaa Rabbiiti.

Yahudoonni Iisaa fannisanii akka ajjeesan Kiristaanoni ni amanu. Garuu kuni soba (baaxila). Ilaalchi sirriin, isaan hin fannisnes hin ajjeesnes.

Iisaan (aleyh salaam) erga fannifamee guyyaa sadiin booda gara samii bahe jedhanii Kiristaanoni ni amanu. Garuu kuni kijiba. Kana irra inni osoo hin fannifamiin ykn hin ajjeefamin gara samii ol fuudhame.

Iisaan (aleyh salaam) akkamitti fi Eessatti buâ€™aa?

Iisaan (aleyh salaam) uffata lama uffachuu fi harka isaa koola Malaykoota lamaa irra gochuun minaaraa adii Baha Damasqotti argamutti buâ€™a. Ibn Kasiir ni jedha: â€œBakka inni itti buâ€™u ilaachisee ilaalchi hundarra beekkamaan baha Damasqoo minaaraa adii irratti buâ€™a kan jedhudha. Yommuu salaataaf iqaamaan godhamu ni buâ€™aâ€•â€•(An-Nihaayah fil fitan wal-Malaahim 1/192)

Maaliif Iisaan qofti akka buâ€™uu fi nabiyyiin biraa akka hin buune godhamee?

â€œYeroo dhumaatti maaliif Nabii Iisaan qofti gara dachii akka buâ€™u filatame?â€•echuun of gaafachuu dandeessa.

Hayyooni sababa Iisaan qofti buâ€™u ilaachisee yaada baayâ€™ee kennanii jiru. Isaan keessaa:

1. Yahudoonni Iisaa ajjeesne jedhan. Kanaafu, dubbii isaanii kanaaf deebii kennuu fi dhugaa ifa baasuf Iisaan samii irraa ni buâ€™a. Rabbiin subhaanahu Iisaa samii irraa gara dachii buusun Yahudoota fi hogganaa isaanii Dajjaalin akka loluu fi mooâ€™atu taasisa. Al-Haafiz Ibn Hajar ilaalchi kuni hundarra sirrii akka taâ€™etti ilaala.
2. Ammas, kijibaa Kiristaanota ifatti baasuf Iisaan (aleeyh salaam) samii irraa ni buâ€™a. â€œIisaan ilma gooftaati ykn gooftaadhaâ€• yaanni jedhu soba akka taâ€™e ifa isaanif godha.
3. Duuti isatti waan hin dhufneef Iisaan samii irraa buâ€™uun dachii keessatti ni duâ€™a. ergasii ni awwaalama. Kan biyyee irraa uumame eessattillee hin duâ€™u, gara biyyeetti deebiâ€™e duâ€™aa malee.

Akka hin dheeressineef sababoota hangafaa kanniin qofa irratti gabaabadhe. Sababoota hafan kitaaba The End of The World fuula 357-358 irraa ilaalun ni dandaâ€™ama.

Iisaan (aleyh salaam) Erga gara dachii buâ€™ee hangam turaa?

Iisaan (aleyh salaam) dachii irra waggaa afurtama tura. Yeroo kana keessatti namoonni badhaadhinna, haqummaa fi nageenyaan jiraatu. Hadiisa Abu Hureeyraan gabaase keessatti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: ﴿Haawwan isaanii gargar haa taâ€™anii malee Nabiyoonni obboleeyyani. Amantiin isaanii tokko. Namoota hunda caalaa anatu Iisaa ibn Mariyamitti dhiyaata. Sababni isaas, anaa fi isa jidduu nabiyin hin jiru. Waggaaf tura, ergasi ni duâ€™a. Muslimoonnis salaata janaazaa isarratti ni salaatu﴾ (Ahmdi fi Al-Haakim gabaasanii jiru. Al-Haakim ni jedha, Al-Bukhaari fi Muslim haa gabaasu baataniyyuu malee isnaadni isaa sahiih dha.)

[1] Tafsiir ibn Kasiir 6/583
[The End of The World-fuul](#) 344-359

Date Created

April 27, 2019

Author

admin